

# TRABAJO DE FINAL DE GRADO EN TRADUCCIÓN E INTERPRETACIÓN

## TREBALL DE FI DE GRAU EN TRADUCCIÓ I INTERPRETACIÓ

*Departament de Traducció i Comunicació*

### TÍTULO / TÍTOL

**Anàlisi de la traducció de l'anglès al castellà de la sèrie  
*Good Omens* i proposta de traducció al valencià segons  
el model lingüístic de la CVMC (À Punt Mèdia)**

**Autor/a:** Helena Pujades Bru

**Tutor/a:** Maria D. Oltra Ripoll

**Fecha de lectura/ Data de lectura:**



## Resumen/ Resum:

(aprox. 300 palabras / paraules)

En l'última dècada, l'auge en l'ús de les plataformes de vídeo sota comanda ha comportat un augment de la necessitat de traducció de productes audiovisuals per al doblatge. Aquest treball mostra una anàlisi de la traducció al castellà i una proposta de traducció al valencià fent servir el model de llengua de la CVMC d'una de les minisèries de la plataforma de VoD Amazon Prime Video, *Good Omens*.

L'objectiu d'aquest treball és oferir una anàlisi detallada de les tècniques de traducció emprades en la traducció per al doblatge en castellà d'un producte audiovisual ple de referents culturals i de fraseologia que podria ser d'interès per a la nostra televisió pública. És per això que el nostre mètode de treball a l'hora de fer la nostra proposta de traducció està determinat per les directrius de la CVMC que fa servir À Punt.

Aquesta proposta presenta un buidatge dels problemes de traducció i la seua classificació en una base de dades dividida en tres llengües (l'anglès, l'idioma original del producte; el castellà, la llengua de la traducció que analitzem, i el català, que serà la llengua en la qual farem la nostra proposta). A continuació, fem una anàlisi dels problemes de traducció i de les seues solucions en la versió en castellà i en català. Com a conclusió hem afegit la nostra proposta de traducció al català d'un fragment d'un capítol de la sèrie.

## Palabras clave/ Paraules clau: (5)

Traducció audiovisual; doblatge; CVMC; referents culturals; fraseologia

## **Full d'estil**

El full d'estil que hem fet servir en l'elaboració d'aquest treball és el del [Servei de Publicacions de l'UJI](#).

## ÍNDIX

1. INTRODUCCIÓ.....	6
1.1. Justificació i motivació.....	6
1.2. Objectius.....	7
2. MARC TEÒRIC.....	8
2.1. La traducció audiovisual.....	8
2.1.1. El doblatge.....	8
2.1.2. Les fases del doblatge i la tasca del traductor/ajustador.....	8
2.2. Model lingüístic de la Corporació Valenciana de Mitjans de Comunicació (CVMC).....	10
2.2.1. El Llibre d'Estil de la CVMC.....	10
2.3. L'oralitat: referents culturals i fraseologia.....	13
2.4. Les tècniques de la traducció.....	15
3. METODOLOGIA.....	21
3.1. Objecte d'estudi.....	21
3.2. Criteris de selecció.....	21
3.3. Problemes de traducció i sistematització d'aquests en una base de dades.....	21
3.4. Proposta de traducció.....	22
4. ANÀLISI I PROPOSTA DE TRADUCCIÓ.....	23
4.1. Problemes de traducció (episodis 1, 2 i 3) i base de dades.....	23
5. CONCLUSIONS.....	32
5.1. Interpretació de resultats i conclusions.....	32
5.2. Relació del tema d'estudi amb els coneixements adquirits.....	32
6. BIBLIOGRAFIA.....	34
6.1. Obres analitzades.....	34
6.2. Referències bibliogràfiques i fonts lexicogràfiques.....	34
ANNEX I: TRADUCCIÓ.....	36
ANNEX II: ÍNDIX DE TAULES I FIGURES.....	53

ANNEX III: ÍNDEX D'ABREVIATURES .....	54
---------------------------------------	----

# 1. INTRODUCCIÓ

La percepció de l'activitat traductora ha anat evolucionant al llarg de la història. Hui dia, podríem considerar-la un element essencial per a l'intercanvi d'informació, percepcions, valors i productes entre cultures i, per tant, un factor imprescindible de la globalització.

En aquest context, pren especial importància la traducció audiovisual amb l'auge de la distribució de productes audiovisuals a escala mundial durant la segona dècada del segle XXI gràcies a les plataformes de vídeo sobre comanda (en anglès *video on demand* o *VoD*), com ara Netflix, HBO o Amazon Prime Video. Chaume (2018, 41) posa en relleu la importància de les plataformes en aquest fragment: «Digital technology has played a crucial role not only in the process of production and distribution of audiovisual content, but as far as our interest goes, in the process of localization and consumption of audiovisual products.»

## 1.1. Justificació i motivació

Aquest treball té com a objectiu principal presentar una proposta de traducció per al doblatge segons el model lingüístic de la Corporació Valenciana de Mitjans de Comunicació d'un fragment de la minisèrie *Good Omens* (2019), dirigida per Neil Gaiman i Douglas Mackinnon. Aquesta minisèrie és un bon objecte d'anàlisi i traducció, ja que presenta nombrosos exemples de referents culturals, especialment referents bíblics. D'altra banda, hi abunda la ironia, atés que és un tret característic de la personalitat d'un dels protagonistes.

Vam decidir traduir un fragment d'una sèrie per a doblatge perquè hem cursat l'itinerari de traducció audiovisual i considerem que seria molt interessant aprofundir els nostres coneixements. A més, vam triar fer una traducció per a doblatge perquè aquesta modalitat proposa reptes únics com el format del guió i les restriccions de l'ajust, cosa que ens obliga a tindre molta creativitat a l'hora de trobar equivalents per als problemes de traducció que presenta el text original.

No només el fet de traduir per a doblatge ens presenta reptes, sinó també la sèrie que hem triat per a elaborar aquest treball. Haurem de tindre en compte, doncs, les particularitats d'aquest fragment de *Good Omens*, com ara els abundants referents culturals, la ironia i la varietat diacrònica.

A tot açò afegirem la necessitat d'adaptar-nos al model lingüístic de la Corporació Valenciana de Mitjans de Comunicació, ja que hem enfocat la nostra proposta com un hipotètic encàrrec de traducció per a À Punt.

## **1.2. Objectius**

Els objectius que ens hem plantejat aconseguir en aquest treball es poden classificar en dues categories: una primera d'anàlisi de la traducció per a doblatge de l'anglès al castellà i, la segona, de proposta de traducció de l'anglès al valencià seguint el model lingüístic de la CVMC.

Els objectius que corresponen a la categoria d'anàlisi són els següents:

1. Identificar els problemes de traducció del TO i determinar quina tècnica s'ha fet servir en la traducció al castellà per a resoldre'ls. Açò ho aconseguirem mitjançant el repàs de tot allò que hem après en l'itinerari de traducció audiovisual i en altres assignatures de traducció general.
2. Crear una base de dades per a recollir i classificar els problemes de traducció detectats i facilitar-hi l'accés i l'anàlisi de les dades.

Els objectius relacionats amb la proposta de traducció són els següents:

1. Elaborar un guió per a doblatge, seguint les convencions pròpies d'aquesta modalitat, de la traducció d'un fragment del tercer episodi de la sèrie, que es presenta com una contextualització de la història dels protagonistes.
2. Respectar el model de llengua de la CVMC, atés que la nostra proposta de traducció seria un hipotètic encàrrec per a À Punt.

## 2. MARC TEÒRIC

### 2.1. La traducció audiovisual

Per a introduir-nos en el marc en el qual se situa el nostre treball —el de la traducció audiovisual i, més específicament, del doblatge— cal explicar què entenem per «traducció audiovisual» i per «text audiovisual». Segons Hurtado (2001, 77) la traducció audiovisual és «la traducción, para cine, televisión o vídeo, de textos audiovisuales de todo tipo (películas, telefilmes, documentales, etc.) en diversas modalidades: doblaje, subtitulación e interpretación simultánea de películas». El text audiovisual, segons Agost (1999, 15), es caracteritza per tindre un codi oral (les veus), un codi escrit (els guions) i un codi visual (les imatges). Tot i que la TAV té diverses modalitats<sup>1</sup>, en aquest treball ens centrarem en el doblatge, ja que és la que hem triat.

#### 2.1.1. El doblatge

El concepte de «doblatge» s'ha definit de maneres diferents en diverses ocasions. Chaume (2012, 1) n'ofereix una descripció tècnica: «it consists of replacing the original track of a film's (or any audiovisual text) source language dialogues with another track on which translated dialogues have been recorded in the target language». Aquesta és molt similar a la que dona Agost (1999, 16): «el doblaje consiste en la sustitución de una banda sonora original por otra». Chaume (2004, 32) divideix el doblatge en dues fases: una primera de «traducción y ajuste de un guión», subseguida per «la posterior interpretación de esta traducción por parte de los actores». Si busquem una explicació més senzilla, podem prendre la del *Llibre d'Estil de la Corporació Valenciana de Mitjans de Comunicació* (2017, 264), el qual el defineix com a «la modalitat de TAV en què els diàlegs de la versió original del text audiovisual se substitueixen pels diàlegs en la llengua meta de forma sincronitzada amb la imatge».

#### 2.1.2. Les fases del doblatge i la tasca del traductor/ajustador

Després d'haver definit el doblatge, passem a la descripció del procés que implica doblar un producte audiovisual. Ens basarem, aleshores, en Chaume (2004, 62), que duu a terme una divisió del procés en 6 fases:

1. Compra d'un text audiovisual en versió original.

---

<sup>1</sup> Les modalitats de TAV són el doblatge, la subtítolació, les veus superposades (*voice-over*), la interpretació simultània de pel·lícules, l'audiodescripció, la subtítolació per a persones sordes (SPS) i la localització de videojocs (Chaume 2004, 39)



2. Encàrrec de la traducció, adaptació i dramatització del text a un estudi de doblatge.
3. Encàrrec de la traducció i, de vegades, l'ajust o adaptació del text a un traductor.
4. Ajust o adaptació de la traducció.
5. Dramatització de la traducció per part dels actors.
6. Mescla de les bandes de so.

La part lingüística del procés es divideix generalment en dues fases: traducció i ajust. Aquestes tasques, les poden arribar a fer en alguns països amb tradició de doblatge fins a tres persones diferents (Chaume 2004, 37), tot i que allò ideal és que les realitzi una sola persona. Chaume (2004, 37) afirma que un traductor ben preparat «knows how far the translation can be manipulated» i que si combinem les tasques en una sola persona «the process would be faster and cheaper». A més, Agost (1999, 61) defén que aquest fet «garantiza una mayor fidelidad a la traducción inicial», cosa que assegura una qualitat major. Com que la nostra proposta de traducció estaria destinada a À Punt, caldria afegir-hi una fase de revisió per part d'un lingüista acreditat de la Corporació segons les exigències del seu llibre d'estil.

A continuació hem afegit un petit resum de les convencions i dels símbols característics del guió de doblatge<sup>2</sup>, els quals farem servir en la nostra proposta de traducció:

## CONVENCIONS

- A l'encapçalament hi trobem el nom de l'estudi, les dades de la persona que fa la traducció, el títol original i el títol traduït del text.
- El text es divideix en *takes*.
- Cal enumerar cada *take* i incloure-hi un codi de temps (TCR) per a identificar-la a l'estudi.
- Els noms dels personatges se situen davant de cada intervenció i s'escriuen en majúscules.
- Les intervencions han d'anar sagnades.
- Cada intervenció tindrà aproximadament 60 caràcters per línia.
- Cada *take* no pot tindre més de 10 línies i un personatge no hi pot tindre més de 5 línies.
- Quan l'escena canvia s'ha de canviar de *take*.

---

<sup>2</sup> Aquesta informació està extreta dels apunts de Chaume de l'assignatura TI065 - Doblatge B (Anglès)-A1 (Català).

- Quan una pausa és superior a 15 segons s'ha de canviar de *take*.
- La tipografia ha de ser clara (es recomana l'Arial 12) i l'interlineat no ha de ser inferior a 1,5.

## SÍMBOLS

- (ON): El personatge apareix en pantalla i se li veu la boca.
- (OFF): El personatge no apareix en pantalla però se sent la seua veu.
- (SB): Sense boca. El personatge apareix en pantalla però no se li veu la boca.
- (ALHORA): Els personatges intervenen al mateix temps.
- (AD LIBITUM): Diversos personatges parlen alhora però no se'ls entén bé.
- (R) (Rs) (RR) (R→): Riure.
- (X): Xisclar.
- (G) (Gs) (GG) (G→): Gestos sonors.
- (T): Trepitjar. Una intervenció s'encavalca amb una altra.
- / : Pausa entre 3 i 5 segons.
- // : Pausa entre 5 i 15 segons.

## 2.2. Model lingüístic de la Corporació Valenciana de Mitjans de Comunicació (CVMC)

El registre del doblatge és molt característic i pot donar problemes, especialment quan el producte es dobla a una llengua minoritzada com el català. En el nostre cas encara se'ns poden presentar més dificultats si tenim en compte que farem servir la varietat valenciana, la qual manca de referents actualitzats d'aquest registre concret.

### 2.2.1. El Llibre d'Estil de la CVMC

El *Llibre d'Estil de la Corporació Valenciana de Mitjans de Comunicació* es va crear amb l'objectiu de suplir aquestes mancances i d'unificar els criteris lingüístics de la Corporació. Aquest manual es va compondre tenint en compte el desig de crear un estàndard de la varietat valenciana, a més de normalitzar la llengua al nostre territori.

À Punt Mèdia utilitza dos models de llengua diferents: el model A, que correspon als formats escrits de la plataforma (el web i les xarxes socials), i el model B, que s'empra en els formats orals. Com que en el nostre treball ens centrarem en el doblatge, resumirem breument el model lingüístic B. Aquest model es caracteritza, entre altres coses, per l'ús

dels demostratius simples («este/a» i «eixe/a») en front dels reforçats i per la preferència per les terminacions verbals -isc, -ixes, -ix, -ixen.

Morales (2019, 7) ens ofereix un recull molt complet d'alguns dels criteris lingüístics que estableix el *Llibre d'Estil de la CVMC* en la taula que hem reproduït a continuació:

MORFOSINTAXI	Els fenòmens relacionats amb la sintaxi i la morfologia han de seguir les propostes de l'AVL. En diversos apartats es marquen les pautes estilístiques quant a la formació del femení i el plural i quant als determinants, als pronoms, a les conjuncions i a alguns connectors i a les formes verbals, així com algunes remarques particulars. Per exemple: en les formes verbals se segueixen les opcions normatives primàries de l'AVL (1a persona en -e, en -o, o sense desinència; terminacions -isc, -ixes, -ix i -ixen en registres orals, etc.).
LÈXIC	Les formes preferents són les marcades com a principals en el <i>Diccionari normatiu valencià</i> de l'AVL, però es poden acceptar les formes secundàries si són identificables.
TERMINOLOGIA	Es recomana accedir a Porterval i al Cercaterm. Per a neologies, es pot consultar Porterval, la Neoloteca del Termcat i l'Observatori de Neologia del IULA.
TOPONÍMIA, ANTROPONÍMIA, GENTILICIS I NOMS PROPIS D'ENTITATS	S'hi recomanen recursos de l'AVL, de la Generalitat de Catalunya o de l'Ésadir. Per als gentilicis, hi ha referències en línia de l'AVL per a gentilicis valencians (per exemple, el Corpus Toponímic de l'AVL que està al seu web) i de l'Ésadir (per a tot el territori catalanoparlant). Per a noms d'entitats o organismes es recomana l'Ésadir i l'Enciclopèdia catalana.
ORTOTIPOGRAFIA	S'han de seguir les recomanacions de l'apartat d'Ortografia de la Gramàtica valenciana bàsica. Tot i això, s'indiquen algunes recomanacions al Llibre d'Estil pel que fa a l'apostrofació, les abreviacions, els símbols i les marques tipogràfiques.

*Il·lustració 1: Criteris lingüístics del Llibre d'estil de la CVMC (Morales, 2019)*

### **2.3. L'oralitat: referents culturals i fraseologia**

El text audiovisual és un discurs oral prefabricat que intenta imitar el discurs oral espontani, però que també té característiques pròpies de l'escriptura (Baños 2009, 3). Per tant, un dels aspectes que condicionen la tasca del traductor en la traducció per a doblatge és l'oralitat.

A aquesta dificultat hem d'afegir la situació de diglòssia que pateix el català, especialment al País Valencià i, de manera afegida, als mitjans de comunicació. De fet, Agost (2016, 15) assenyalava: «la situació del valencià en els mitjans de comunicació oral encara es troba en procés de fixació».

Com ja hem mencionat abans, el *Llibre d'Estil de la CVMC* busca normalitzar la situació de la nostra llengua i, per a aconseguir-ho, proposa solucions per a traduir un dels elements que solen conformar aquest tipus de textos: els referents culturals. Abans de comentar els suggeriments de la CVMC per a la traducció dels referents culturals, hem afegit una taula amb la classificació d'aquests que proposa Oltra (2005, 77).

NATURE	References to ecology, fauna and flora, natural phenomena, climate and weather, etc.
LEISURE, FESTS AND TRADITIONS	Cultural references related to gastronomy, popular feasts, regional traditions, sports, games, leisure places, etc.
ARTIFICIAL PRODUCTS	Such as commercial trademarks, clothes, perfumes and cosmetics, etc.
RELIGION AND MITHOLOGY	Comprising all kinds of references related to religion (passages from the Bible, names of religious characters, names of saints, liturgical elements, etc.) and mythology (Greek-Latin, Jewish-Christian, Slav, etc.).
GEOGRAPHY	All references regarding place-names and names of the inhabitants of a country, of a region, etc.
POLITICS AND ECONOMY	Containing all cultural references alluding to political or economic institutions and organisms, theories and tendencies, ideologies, laws, norms, names of banks, public posts, administration, political parties and trade unions, etc.
HISTORY	Not only ancient, but also contemporary. We could include references regarding, for instance, historical characters, events, battles, etc.
ART AND LITERATURE	All references to works of art of all kinds and tendencies: literature, painting, sculpture, music, cinema, etc. We could also include references regarding the press and literature of oral tradition such as fairy tales.
SCIENCE	Which would constitute the artificial representation of nature. Natural science and all scientific fields (medicine, physics and chemistry, biology, etc.) should be included here.

*Il·lustració 2: Classificació dels referents culturals segons Oltra (2005)*

Per a aquest treball hem fet un petit recull de les recomanacions per a la traducció de referents culturals que ens concerneixen (CVMC 2017, 227-248):

<p>ANTROPÒNIMS DE PERSONATGES HISTÒRICS I LLEGENDARIS</p>	<p>Generalment, no s’han de traduir si no tenen tradició en la nostra llengua: William Shakespeare.</p> <p>S’han de traduir els noms de personatges històrics clàssics o medievals (reals o de ficció): Plató, Penèlope, Ticià, don Quixot, Gàndalf. També les divinitats i personatges mitològics: Neptú, Tetis, Hèrcules.</p> <p>També es tradueixen sempre els noms de papes i màximes jerarquies eclesiàstiques cristianes i els noms de santes i de sants: el papa Joan XXIII, el patriarca ecumènic Bartomeu, santa Teresa de Lisieux.</p>
<p>TOPÒNIMS</p>	<p>S’han de respectar els noms de lloc de fora del nostre àmbit lingüístic que tenen una forma tradicional en la nostra llengua: Aquisgrà, Estrasburg, Algèria, Alger, Llemotges, Liorna.</p> <p>Hi ha casos, però, que mantenen la forma original: Buenos Aires, Los Angeles, Alcázar de San Juan, Civitavecchia.</p>

*Il·lustració 3: Criteris lingüístics del Llibre d'estil de la CVMC necessaris per a la traducció de Good Omens*

Una altra marca de l’oralitat en els textos audiovisuals són els renecs, interjeccions i altres aspectes culturals. Aquests poden formar unitats fraseològiques (UF) i com Oltra (2016, 73) especifica «poden presentar certa resistència a ser traduïdes».

En aquest treball les UF relacionades amb la religió cristiana són abundants, ja que hi trobem nombroses referències bíbliques, no només als fets que s’hi narren, sinó també en la manera de parlar dels protagonistes. Per a poder mantindre aquestes UF en la LM haurem de consultar les versions en català de la Bíblia per a ser coherents amb aquelles cites i expressions que el públic meta coneix.

En el següent apartat especificarem els procediments mitjançant els quals solucionarem aquest tipus de problema de traducció.

## **2.4. Les tècniques de la traducció**

En la tasca traductora és essencial conèixer les tècniques de traducció. Hurtado (2001, 256) defineix les tècniques de traducció com a «el procedimiento verbal concreto, visible

en el resultado de la traducción, para conseguir equivalencias traductoras». En la graella següent, hem inclòs una llista de les tècniques de traducció generals basada en la proposta d'Hurtado (2001) i de Vinay i Darbernet (1958):

PRÈSTEC	S'hi incorpora una paraula d'una altra llengua sense traduir-la.
CALC	Préstec d'un sintagma estranger del qual se'n tradueixen literalment els elements.
TRADUCCIÓ LITERAL	Traducció paraula per paraula.
TRANSPOSICIÓ	Canvi de categoria gramatical.
MODULACIÓ	Canvi de punt de vista, d'enfocament o de categoria de pensament (abstracte per concret, causa per efecte, mitjà per resultat, la part pel tot, etc.)
EQUIVALÈNCIA	Expressar la mateixa situació mitjançant una redacció completament diferent.
ADAPTACIÓ	Fer servir una equivalència reconeguda entre dues situacions.

*Il·lustració 4: Adaptació de les tècniques de traducció segons Hurtado (2001) i Vinay i Darbernet (1958)*

Aquesta proposta es fa servir de manera generalitzada en el procés traductor. Tanmateix, els problemes de traducció especialitzats requereixen que les tècniques de traducció s'hi adaptin.

Com que al nostre treball necessitarem tècniques per a fer front a la traducció dels referents culturals, hem decidit basar-nos en la revisió que fa Marco (2004, 136-139) sobre les tècniques de Newmark (1988).



<b>TÈCNICA</b>	<b>DEFINICIÓ</b>	<b>EXEMPLE</b>
TRANSFERÈNCIA	Manlleu del mot original, sense traduir-lo.	L'ús de les paraules <i>perestroika</i> i <i>glasnost</i> per a parlar d'una situació política concreta a la Unió Soviètica.
EQUIVALENT CULTURAL	L'ús de d'un concepte de la cultura receptora que és l'equivalent aproximat de l'original.	<i>delicatessen</i> o <i>deli</i> (EN) → <i>xarcuteria</i> (CA) <i>BA degree</i> (EN) → <i>llicenciatura</i> (CA)
NEUTRALITZACIÓ	Explicació del referent cultural amb paraules que al·ludeixen a la seua funció o a les seues característiques externes.	<i>Roget</i> (EN) → <i>diccionari ideològic anglès</i> (CA) <i>Samurai</i> (JA) → <i>l'aristocràcia japonesa del segle XI al XIX</i> (CA)
TRADUCCIÓ LITERAL	Traducció paraula per paraula.	<i>Übermensch</i> (DE) → <i>superman</i> (EN) / <i>superhome</i> (CA)
ETIQUETA	Equivalent aproximat amb caràcter provisional i que pot retirar-se posteriorment.	
NATURALITZACIÓ	Adaptació del terme a la pronúncia, ortografia i morfologia de la llengua receptora.	<i>basketball</i> (EN) → <i>basquetbol</i> (CA) <i>football</i> (EN) → <i>futbol</i> (CA)
ANÀLISI COMPONENTIAL	Explicitació en la traducció de tots els trets definitoris del referent original.	<i>British Council</i> (EN) → <i>organisme oficial per a la promoció de la llengua i cultura angleses a l'estranger</i> (CA)
OMISSIÓ	Eliminació d'elements que es consideren redundants o poc importants.	

PARELLA	Combinació de dues (o més) tècniques a l'hora de traduir un element cultural.	<i>Bundestag</i> (DE) → <i>parlament federal alemany</i> (CA) (transferència + neutralització)
PARÀFRASI	Addició d'informació al cos del text o bé en notes a peu de pàgina o al final del capítol o del llibre.	
HIPERÒNIM	Terme genèric que acosta al lector meta el valor específic del referent cultural.	<i>Yorkshire</i> (EN) → <i>el comtat de Yorkshire</i> (CA)
ADAPTACIÓ INTRACULTURAL	Un referent cultural del pol de partida és substituït per un altre referent cultural del pol de partida però més transparent per al lector meta.	
EQUIVALENT ENCUNYAT	S'usa un terme o expressió reconeguda (pel diccionari, per l'ús lingüístic) com a equivalent en la llengua meta.	

*Il·lustració 5: Tècniques de traducció per als referents culturals (Marco 2004, 136-139)*

La tècnica de traducció per a resoldre els problemes de traducció relacionats amb les UF depèn de factors com la modalitat de traducció, la llengua meta, el tipus de UF o la seua funció (Morales 2019, 10). Allò ideal, segons Oltra (2018, 120), és traduir una UF pel seu equivalent fraseològic (UF → UF). Tanmateix, quan això no és possible, es poden fer servir altres tècniques. A continuació, hem reproduït la taula resum de Morales (2019, 11-12) en la qual està plasmada la proposta de classificació de tècniques de traducció de les UF d'Oltra (2016):

<b>TÈCNICA</b>	<b>DEFINICIÓ</b>	<b>EXEMPLE</b>
<b>UF→UF</b>	La UFO es tradueix per una altra UF en LM que pot ser més o menys diferent d'aquella pel que respecta a la seua estructura formal, estructura semàntica o funció textual.	<i>to piss someone off</i> (EN) → <i>treure de polleguera</i> (algú) (CA); <i>sacar de quicio</i> (a algúen) (ES)
<b>UF→No UF</b>	La UFO se substitueix per una altra expressió o un altre segment de text que no constitueix una UF en LM però que pot reproduït el significat de la UFO.	<i>to puke out someone's guts</i> (EN) → <i>vomitar</i> (CA); <i>vomitar</i> (ES)
<b>UF→Recurs retòric relacionat</b>	Es fa servir un recurs estilístic —per exemple, un joc de paraules, una metàfora, una reduplicació, un símil, etc.— per a traduir una UFO.	<i>(to say) again and again</i> (EN) → <i>em vas dir i em vas repetir</i> (CA)
<b>UF→Zero (omissió)</b>	S'omet el fragment de text on apareix la UFO. De vegades es tracta d'una ommissió en la traducció de la UF només; altres vegades, també s'elimina la frase o el paràgraf sencer on apareixia la UFO.	TOBBY: <i>Joe, Joe, cool it. Cool it. Cool it, man.</i> (EN) → TOBBY: <i>Joe, Joe, tranquil. Ø Calma't, home.</i> (CA); TOBBY: <i>Joe, Joe, tranquilo. Ø Tranquilo.</i> (ES)
<b>UF→UFO en TM</b>	Traducció literal que mantindria el significat conceptual, la forma i l'estructura de la UFO. Per tant, no constituïria una UF lexicalitzada en la llengua meta.	<i>in the fresh air</i> (EN) → <i>en l'aire fresc</i> (CA) (UF genuïna en LM: <i>a l'aire lliure</i> )

<b>No UF→UF</b>	El traductor introdueix una UF quan en el segment del text original no n'apareix cap, amb la finalitat de compensar, per exemple, una carència anterior o posterior, o bé perquè en la llengua d'arribada existeix una UF equivalent de l'expressió original i el traductor té voluntat de donar riquesa estilística a la traducció.	<i>to be carried</i> (someone) (EN) → <i>pujar a coll</i> (algú) (CA); <i>llevar a cuestras</i> (a alguien) (ES)
<b>Zero→UF</b>	El traductor crea una UF del no res, probablement també com a mètode de compensació per una pèrdua anterior o posterior, o per introduir-hi riquesa estilística o posar èmfasi en una idea.	<i>It was an apple. (...) Dry ad almost tasteless. But an apple. Ø</i> (EN) → <i>Era una manzana. (...) Seca y casi sin sabor. Pero manzana, al fin y al cabo.</i> (ES)

Il·lustració 6: Adaptació de les tècniques de traducció de les UF segons Oltra (2016)

### **3. METODOLOGIA**

Per a explicar la metodologia que hem seguit a l'hora d'elaborar aquest treball hem decidit dividir-la en tres subapartats. En el primer, descriurem el nostre objecte d'estudi i aprofundirem en els motius d'aquesta selecció.

#### **3.1. Objecte d'estudi**

Com ja hem comentat anteriorment l'obra escollida per a tractar en aquest treball és l'adaptació de l'obra literària homònima de Terry Pratchett i Neil Gaiman (1997), que es va estrenar el 2019 en la plataforma de vídeo baix demanda Amazon Prime Video.

*Good Omens* és una obra fantàstica que té lloc a Anglaterra des de la creació de la Terra fins als nostres dies. Els seus protagonistes són un àngel (Aziraphale) i un dimoni (Crowley) els quals han viscut a la Terra des del moment de la Creació amb l'objectiu de dur a terme el Gran Pla de Déu. L'obra narra els fets que condueixen a l'Apocalipsi, cosa que Aziraphale i Crowley intenten evitar a tota costa, ja que estimen la Terra i la seua vida allà.

A dia d'avui, la sèrie té una sola temporada de 6 capítols i recull els fets de l'obra original. Els capítols tenen aproximadament una hora de durada i presenten problemes de traducció quasi constants, ja que els fets no es narren en ordre cronològic i hi imperen l'humor i les referències bíbliques.

#### **3.2. Criteris de selecció**

Quant als criteris de selecció de l'objecte d'estudi, cal destacar que havia de ser una sèrie de televisió que no tinguera una traducció per al doblatge en català, però sí en castellà, de manera que la poguérem analitzar.

A més, *Good Omens* ens va parèixer una obra idònia com a repte de traducció per la gran quantitat de referències bíbliques i ironia que conté.

#### **3.3. Problemes de traducció i sistematització d'aquests en una base de dades**

Després de seleccionar l'objecte d'estudi, vam visionar els dos primers capítols de la sèrie i els primers 28 minuts del tercer capítol (dels quals farem la nostra proposta de traducció) per a extraure'n els principals problemes de traducció i classificar-los en la nostra base de dades. El mètode que hem aplicat per a la sistematització en la base de dades és el següent:

1. Localització dels problemes de traducció en la V.O. Visionem el text en la V.O. amb el recolzament del guió publicat per a localitzar els problemes.
2. Localització dels problemes de traducció en la versió traduïda castellà. Visionem el text en castellà i anotem la solució del traductor.
3. Classificació dels problemes de traducció en taules creades amb Microsoft Excel. Els problemes estaran dividits en diferents fulls segons la categoria a la qual pertanyen: referents culturals; topònims i gentilicis; noms i apel·latius; i, finalment, unitats fraseològiques. Els fulls, al mateix temps, estaran organitzats en quatre columnes: «Anglès» (TO), «Castellà» (traducció de Javier Pérez Alarcón), «Català» (la nostra proposta, si escau) i, finalment, «Tècnica de traducció» (tècnica emprada per a resoldre el problema).
4. Traducció dels primers 28 minuts del capítol 3 de la sèrie i emplenament de la columna «Català» al document de Microsoft Excel.

### **3.4. Proposta de traducció**

L'última part del treball ha estat l'elaboració d'una proposta de traducció del guió per al doblatge segons el model i les convencions de la CVMC amb l'ajuda de la nostra base de dades. Com que l'extensió d'aquest treball ens impedeix fer una traducció de l'obra al complet, hem seleccionat el fragment inicial del tercer capítol de la sèrie (Episode 3: "Hard Times") el qual s'estén des del TCR 00:06 fins al 28:29.

## 4. ANÀLISI I PROPOSTA DE TRADUCCIÓ

En aquest apartat explicarem la nostra anàlisi, la qual consisteix en la creació d'una base de dades amb els problemes de traducció dels dos primers capítols de la sèrie, i justificarem la nostra proposta de traducció amb les dades aconseguides.

### 4.1. Problemes de traducció (episodis 1, 2 i 3) i base de dades

Com ja hem especificat en el tercer apartat d'aquest treball, hem classificat en una base de dades els problemes de traducció que hem trobat als tres primers capítols. A continuació, explicarem cadascun dels fulls de la nostra base de dades i comentarem les tècniques de traducció emprades per a la resolució dels problemes.

El primer full de la nostra base de dades està dedicat als referents culturals. En aquest full, podem trobar des de referents culturals reals, fins a institucions i objectes creats per a aprofundir la realitat de la nostra història. El full està dividit en sis columnes, ja que a més d'indicar-hi la tècnica de traducció emprada en cada cas, també hem afegit una classificació en tipus de referents culturals. Les columnes són les següents: «Anglès», «Castellà», «Català», «Tipus», «Tècnica» i «Comentaris». En aquesta última hem assenyalat aquells casos en els quals el referent siga específic d'aquesta obra en concret, o alguns aspectes a tindre en compte com la intertextualitat o alguns trets dialectals de l'anglès.

ANGLÈS	CASTELLÀ	CATALÀ	TIPUS	TÈCNICA	COMENTARIS
Libra	libra		Religion and mythology	Equivalent encunyat	
The Tadfield Advertiser	el Diario de Tadfield		Art and literature	Hiperònim	Inventat
the Garden of Eden	el Jardín del Edén	el Jardí de d'Edén	Religion and mythology	Equivalent encunyat	
demon	demonio	dimoni	Religion and mythology	Equivalent encunyat	
the Moon	la Luna		Geography	Equivalent encunyat	
the Great Plan	el Gran Plan		Religion and mythology	Equivalent encunyat	
angel	ángel	àngel	Religion and mythology	Equivalent encunyat	
It wasn't a dark and stormy night	No fue en una noche oscura y tormentosa		Art and literature	Traducció literal	Intertext
All hail Satan	Salve a Satán		Religion and mythology	Equivalent encunyat	
A40	A40		Geography	Transferència	
Doubt	Duda		Religion and mythology	Equivalent encunyat	
our master	mestro señor		Religion and mythology	Equivalent encunyat	
Ciao!	Chao!		Leisure, fests and traditions	Naturalització	
Armageddon	Armagedón		Religion and mythology	Equivalent encunyat	
M25	M25		Geography	Transferència	
sushi	sushi		Artificial products	Transferència	
soy sauce	salsa de soja		Artificial products	Traducció literal	
tea	té		Artificial products	Equivalent encunyat	
egg and cress sandwiches	sánwiches de huevo y berros		Artificial products	Naturalització + Traducció literal	
American diplomat	el diplomático estadounidense		Politics and economy	Traducció literal	

*Il·lustració 7: Captura del full «Referents culturals»*

Podem observar certs patrons en la traducció al castellà, aquests patrons estan determinats principalment pel tipus de referent cultural. Els referents culturals corresponents a la categoria «Religió i mitologia» s'han traduït generalment fent servir equivalents encunyats. Malgrat això, hem trobat dues excepcions que voldríem comentar a

continuació. La primera d'aquestes és el cas d'un referent inventat expressament per a la confecció d'aquesta obra: *The Satanic Nuns of the Chattering Order of Saint Beryl*. Es tracta d'un referent cristià, com la gran majoria dels referents d'aquesta categoria, però el fet de no ser real impedeix trobar-hi un equivalent encunyat. Per tant, la solució del traductor al castellà ha sigut fer-ne una traducció literal: «las monjas satánicas de la orden de las Parlanchinas de santa Berilia».

En el segon cas que volem comentar, els motius pels quals no se segueix el patró general de la categoria són diferents. Els autors de l'obra es van permetre una llicència literària a l'hora d'escriure sobre el procés de l'Apocalipsi i hi van incloure el Kraken, un ésser procedent de la mitologia escandinava, no de la iconografia cristiana. Aquest referent mitològic escandinau no compta amb una traducció naturalitzada com els referents cristians, per tant, la tècnica de traducció que Pérez Alarcón fa servir en la seua traducció és la transferència: *Kraken* (EN) passa a ser «Kraken» (ES).

Els tres primers capítols de la sèrie estan replets de fragments i cites d'altres obres de la literatura. La majoria són, com caldria esperar en aquesta obra, referències bíbliques, tanmateix algunes han estat modificades per a aportar un toc d'humor (*No rest for the wicked*<sup>3</sup> es transforma en *No rest for the [...] good*) en aquests casos, s'ha fet una traducció literal de les parts modificades de la cita tant en la versió en castellà com en la nostra traducció («No habrá paz para los [...] buenos» i «No hi haurà pau per als [...] bons»).

En altres casos, els fragments són cites literals extenses de l'obra original. Per exemple, en una escena concreta, els nostres protagonistes es troben en una representació en directe de l'obra teatral *Hamlet* del dramaturg anglés Shakespeare. Mentre els personatges parlen, un actor recita el soliloqui de Hamlet de fons. En aquest cas, com que es tracta d'una obra traduïda tant al castellà com al català, la solució ha sigut fer servir una traducció anterior, la qual, en el meu cas, és la traducció de Joan Sellent publicada el 2000. També tenim una altra cita de Shakespeare, però aquesta correspon a una altra de les seues obres, *Antoni i Cleòpatra*. La frase original a l'obra teatral és: *Age cannot wither her, nor custom stale her infinite variety*. Aquesta es fa servir per a descriure Cleòpatra en el segon acte de l'obra. Tanmateix, a la nostra sèrie la frase fa referència a l'actor que interpreta el personatge de Hamlet i pateix, per tant, una petita variació: *Age does not*

---

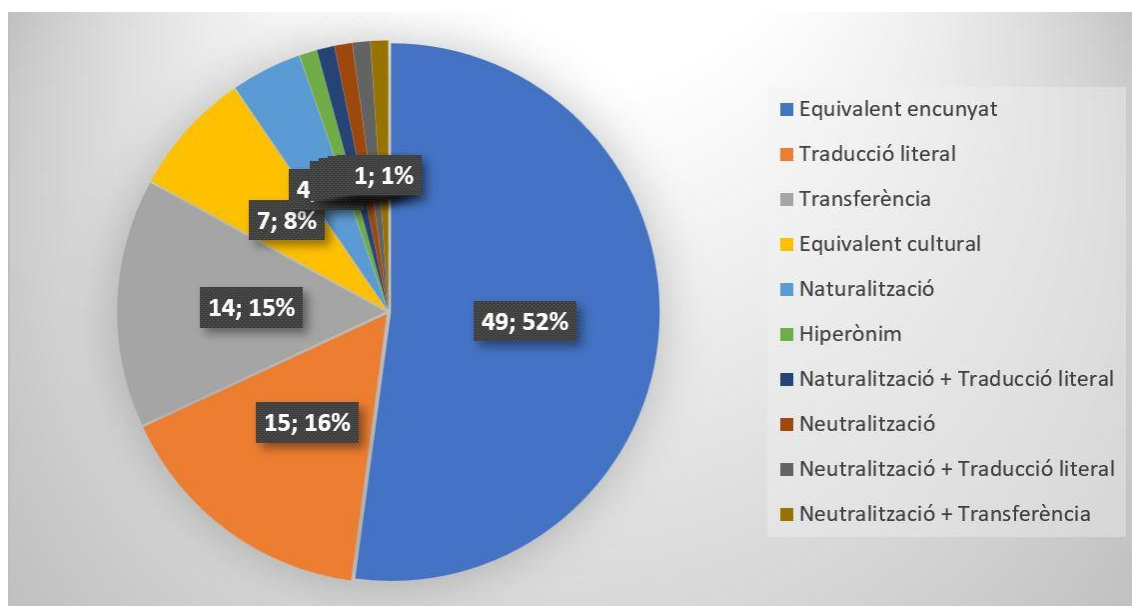
<sup>3</sup> Isaïes 48



*wither nor custom stale his infinite variety*. Aquest detall no apareix en la traducció al castellà publicada («La edad no *la* marchitará ni la costumbre helará sus infinitos encantos.») però nosaltres hem decidit mantindre aquesta variació per a donar cohesió al discurs («L'edat no *el* marcirà ni el costum florirà la seua infinita varietat.»).

També volíem destacar un cas concret que presenta una dificultat afegida. En l'obra hi tenim personatges britànics i americans, i en un moment determinat un referent cultural es veu afectat per les diferències dialectals entre els personatges. En l'escena, una de les monges satàniques explica a qui creu que és un diplomàtic estatunidenc com anomenen al Regne Unit un tipus de dolç. L'original fa servir els termes *biscuits* (anglès britànic) i *cookies* (anglès americà), tanmateix, aquesta diferència dialectal no es trasllada bé al castellà, on s'han fet servir els equivalents culturals del castellà «pastas» i «galletas».

A continuació hem afegit un gràfic que ens mostra la freqüència d'ús de cadascuna de les tècniques emprades per a resoldre els problemes de traducció de referents culturals en la versió en castellà. Hi podem observar que l'ús d'equivalents encunyats és la tècnica majoritària (52 %), seguida de la traducció literal (16 %) i de la transferència (15 %). També hi podem apreciar l'ús de parelles de tècniques que, tot i no ser l'estratègia preferida pel traductor, també hi tenen una representació.



Il·lustració 8: Distribució de l'ús de les tècniques de traducció de referents culturals

També hem volgut analitzar quines categories de referents culturals s'han traduït mitjançant equivalents encunyats. Com podem observar en la taula següent, la majoria de

referents culturals traduïts amb aquesta tècnica es poden encasellar en la categoria «Religió i mitologia».

Equivalent encunyat	49	
Art and literature	9	18,37%
Artificial products	3	6,12%
Geography	2	4,08%
History	4	8,16%
Leisure, fests and traditions	1	2,04%
Nature	1	2,04%
Politics and economy	1	2,04%
Religion and mythology	26	53,06%
Science	2	4,08%

Il·lustració 9: Categories de referents culturals traduïdes mitjançant equivalents encunyats

El segon full de la base de dades correspon als topònims i gentilicis que apareixen als capítols. Aquest full està dividit només en quatre categories: «Anglès», «Castellà», «Català» i «Tècnica». Volem esclarir que en l'apartat de la tècnica de traducció hem fet servir una mescla entre la classificació de les tècniques generals d'Hurtado (2001) i les de Marco (2004) segons cada cas.

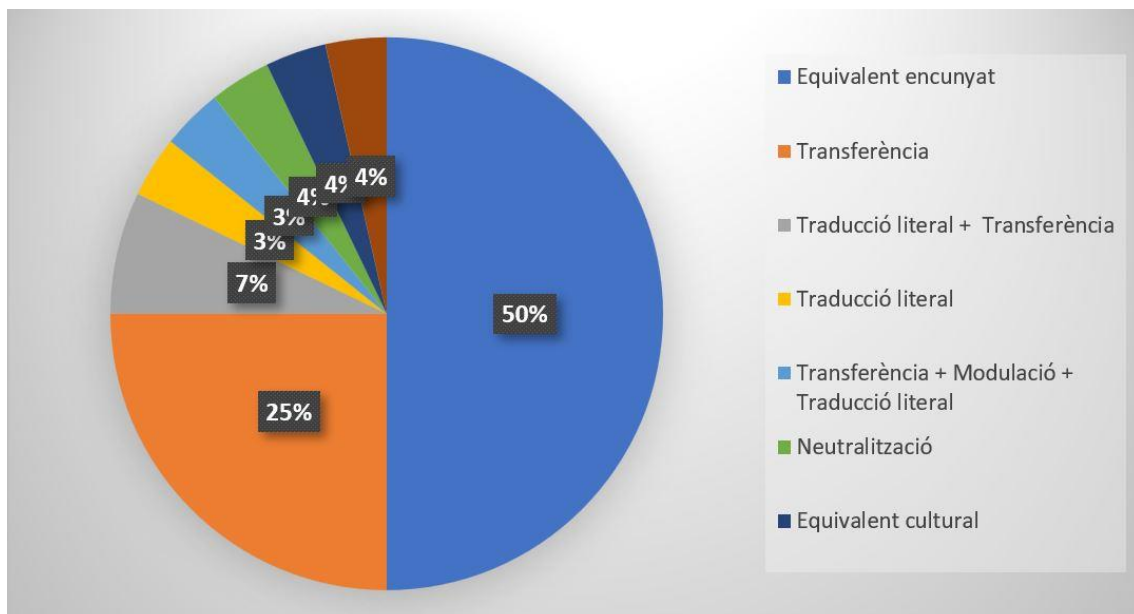
ANGLÈS	CASTELLÀ	CATALÀ	TÈCNICA
Denham	Denham		Transferència
Chorleywood	ø		Omissió
London	Londres	Londres	Equivalent encunyat
American	americano		Equivalent encunyat
Swindon	Swindon		Transferència
St. James's Park	el parque de St. James	parc de St. James	Traducció literal + Transferència
Edinburgh	Edimburgo	Edimburg	Equivalent encunyat
Paris	Paris	Paris	Equivalent encunyat
Tadfield	Tadfield		Transferència
London, Soho	Soho de Londres	Soho de Londres	Transferència + Modulació + Traducció literal

Il·lustració 10: Captura del full «Topònims i gentilicis»

D'aquest apartat caldria comentar uns quants exemples i ho farem en ordre d'aparició al text audiovisual. El primer cas especial és la breu menció de la localitat anglesa de Chorleywood. Mentre que a l'original es fa servir com a element de connexió entre l'espectador i l'obra per ser un poble conegut a Anglaterra pel seu trànsit, en la traducció al castellà perd aquesta funció i es converteix, per tant, en un element prescindible. És per aquest motiu que la decisió del traductor al castellà d'ometre'l no afecta en absolut a la informació que rep l'espectador de la versió doblada. Un altre exemple rellevant de la traducció dels topònims és el cas del cartell que llegeix *London, Soho*. Per a poder traduir

aquest topònim s'ha hagut de combinar tres tècniques de traducció diferents: la transferència, la modulació i la traducció literal. D'aquesta manera, els dos elements del text original passen a ser-ne tres: «Soho de Londres»; i aconseguim més claredat per al nostre receptor castellanoparlant o catalanoparlant. Primer es fa servir la transferència per a mantindre *Soho*, el nom d'un barri de Londres molt conegut; a continuació, canviem l'ordre dels elements mitjançant la modulació; i, finalment, deixem la traducció encunyada del nom de la ciutat («Londres»).

El gràfic de la freqüència d'ús d'aquest full s'assembla prou al primer, ja que l'equivalent encunyat continua sent la tècnica més utilitzada en la traducció al castellà. En aquest cas, la transferència pren importància, ja que la majoria de topònims de pobles anglesos no tenen un equivalent en castellà (Swindon, Oxford, etc.).



*Il·lustració 11: Distribució de l'ús de les tècniques de traducció de topònims i gentilicis*

El següent full del nostre anàlisi és «Noms i apel·latius». En aquest apartat hem classificat tant antropònims com els tractaments de cortesia que se'ls hi anteposen en alguns dels casos. Aquest full té quatre columnes, igual que el full anterior, i es correspon amb les categories esmentades anteriorment.

ANGLÈS	CASTELLÀ	CATALÀ	TECNICA
God	Dios	Déu	Equivalent encunyat
Crawley	Crawley	Crawley	Transferència
The Almighty	La Omnipotente	L'Omnipotent	Equivalent
Agnes Nutter	Agnes la Chalada		Transferència + Transposició
Crowley	Crowley	Crowley	Transferència
Gabriel	Gabriel	Gabriel	Equivalent encunyat
Deirdre	Deirdre		Transferència
Arthur	Arthur		Transferència
Harriet	Harriet		Transferència
Thaddeus	Thaddeus		Transferència
Sister Theresa	Hermana Teresa		Equivalent + Traducció literal
Sister Mary Loquacious	Hermana Mary Locuaz		Equivalent + Transferència + Traducció literal
Mother Superior	Madre superiora		Equivalent encunyat
Master Crowley	El amo Crowley		Traducció literal + Transferència

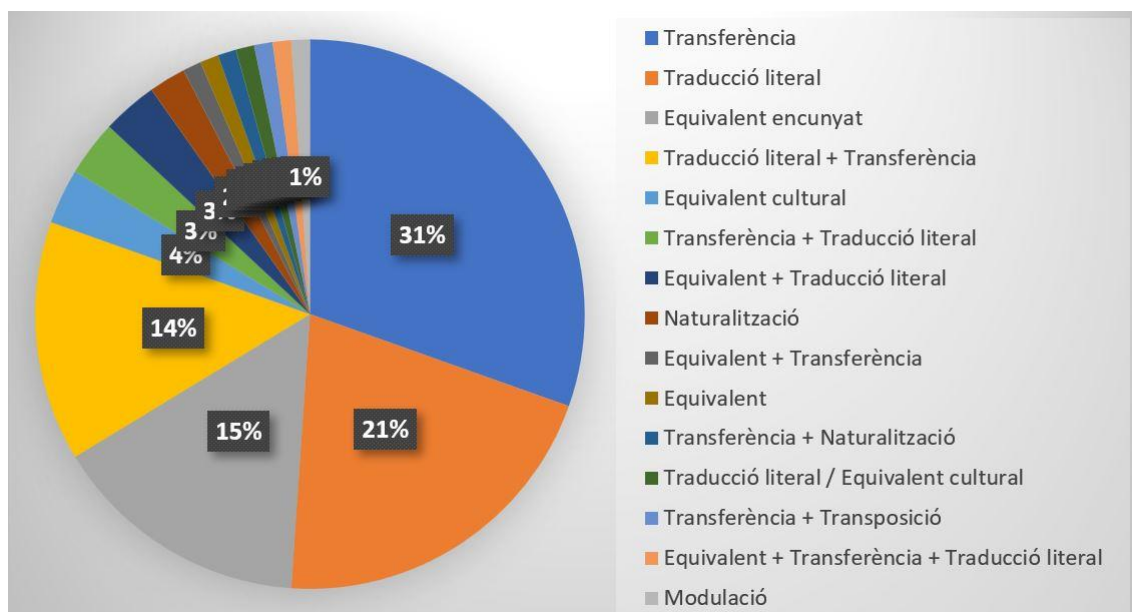
*Il·lustració 12: Captura del full «Noms i apel·latius»*

D'aquest apartat, potser el més important és comentar els apel·latius que corresponen a la figura de Déu. En aquesta obra Déu és una entitat femenina que narra els fets que hi veiem. Per tant, els apel·latius a la seua persona s'han d'adequar a aquest canvi de gènere respecte de la tradició. Com que els adjectius en anglès no tenen marca de gènere, l'original fa servir els apel·latius tradicionals sense cap problema (*the Almighty*); tanmateix, la traducció al castellà sí que està inevitablement marcada («la Omnipotente», «la Todopoderosa»). Malgrat això, en català ens ha sigut possible evitar una marca de gènere en alguna ocasió gràcies a l'apostrofació («l'Omnipotent»), ja que amaga la marca de gènere del determinant.

També cal especificar un altre aspecte interessant del text: els rangs militars. En aquesta sèrie és recurrent l'ús del rang militar davant de l'antropònim de diversos personatges. Cal esclarir que cap d'aquests personatges formen part d'un exèrcit real, però tots ells fan servir els rangs tradicionals de l'exèrcit britànic. En general, la traducció al castellà d'aquests rangs s'ha mantingut molt propera al calc (*Lance Corporal Shadwell* → «Cabo lancero Shadwell»). Nosaltres, però, hem decidit adoptar una tècnica menys estrangeritzant mitjançant l'ús de l'equivalent cultural (*Lance Corporal Shadwell* → «Soldat de primera Shadwell»). El motiu d'aquest canvi d'estratègia és mostrar al públic catalanoparlant el rang real d'aquestes persones —perquè és rellevant com a element còmic— aportant-los-hi una escala que els hi siga familiar.

Si analitzem el número de tècniques emprades per a la resolució dels problemes de traducció relacionats amb els noms i apel·latius veurem que augmenta considerablement respecte de les emprades en els apartats anteriors. Açò es deu a la utilització de parelles

o inclús tríos de tècniques a la qual obliga el nombre d'elements que formen molts d'aquests antropònims (*Witchfinder Major Pulsifer*, *Thou-Shalt-not-Commit-Adultery*, *Witchfinder Colonel "Get 'em before they get you" Dalrymple...*).



Il·lustració 13: Distribució de les tècniques de traducció de noms i apel·latius

El quart full del document és el corresponent a la classificació de les unitats fraseològiques. En aquest full hem fet servir la mateixa distribució de la informació dels dos fulls anteriors, amb les quatre columnes («Anglès», «Castellà», «Català» i «Tècnica»).

ANGLÈS	CASTELLÀ	CATALÀ	TÈCNICA
Sanints and demons preserve us.	Que los demonios nos guarden.		UF→UF
Luck of the devil!	Qué suertudo.		UF→No UF
How the Heaven should I know?	¿Y a mí qué me cuentas?		UF→No UF
How the Hell did you do that?	¿Cómo coño has hecho eso?		UF→UF
Forget my own head next.	Es que tengo una cabeza que ya...	Tinc un cap que...	UF→No UF
Oh, dear.	Oh, cielo santo.	Ai, Senyor.	UF→UF
Prithee, gentles.	Oh, caballeros	Perdoneu, senyors	UF→No UF
You are up to no good.	Sé que no tramas nada bueno.	No tens bones intencions.	UF→UF / UF→No UF
cross it off the list.	que pueden tacharlas de la lista.	volen posar-hi ratlla.	UF→No UF / UF→Rekurs retòric relacionat
My treat.	Yo invito.	et convidé.	UF→UF
What the duce are you doing [...]?	¿Qué puñetas haces tu [...]?	Què dimonis fas [...]?	UF→UF
If everything goes pear-shaped.	Por si se descubre el pastel.	És per si es descobreix el pastís.	UF→UF
Walls have ears.	Las paredes oyen	Les parets tenen orelles.	UF→UF
You have been played for suckers.	Os hemos dado gato por liebre.	Els hem donat figues per llanternes.	UF→UF
They'll all be blown to...	Estarán hechos cení...	Estaran tots fets mique...	UF→UF
Miracle of my own.	Milagríto cortesia de la casa.	Miraclèt demoniac gentilesa de la casa.	UF→UF
You're the muscles.	Tú eres el cachas.	Tu que estàs guaixat	UF→UF
[...] has passed on to his reward.	[...] ha pasado a mejor vida.	[...] ha fet la pell.	UF→UF

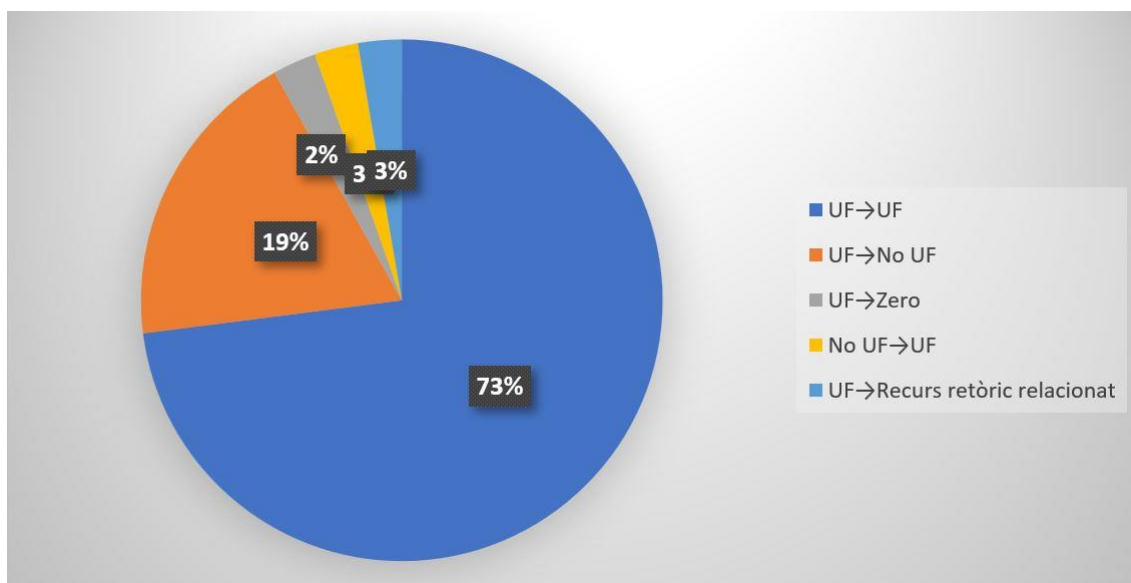
Il·lustració 14: Captura del full «Unitats fraseològiques»

Com ja hem mencionat en apartats anteriors, les UF funcionen com a marca d'oralitat, i en aquest cas hi abunden i són variades. A continuació, analitzarem alguns dels casos que hem classificat a la nostra base de dades. El personatge que més unitats fraseològiques fa servir en el seu discurs és el dimoni Crowley; per tant, començarem amb una de les frases fetes que fa servir en el primer episodi de la sèrie: *That went down like a lead balloon*. En la traducció al castellà no s'ha pogut mantindre aquesta frase feta (*go down like a lead balloon*), la qual s'utilitza per a expressar que alguna cosa que s'ha fet o dit no li ha agradat gens al seu receptor, de manera que s'ha fet servir una metàfora per a reproduir el sentit de la UF original: «Le ha sentado como una patada». En aquest mateix episodi fa servir l'expressió *like anything*. En aquest cas sí que s'ha mantingut la UF amb l'expressió «que da gusto».

En el tercer capítol hem observat que la frase *cross it off the list* (en la traducció al castellà «tacharlas de la lista») era susceptible de convertir-se en una unitat fraseològica en la nostra traducció al català. Aquesta frase (*to cross someone/something off*) significa eliminar alguna cosa d'una llista fent-li una ratlla per damunt, així que hem fet servir la frase feta «fer-hi ratlla» per a substituir aquesta construcció. Una mica més endavant apareix la frase *What the duce are you doing [...]?*. La paraula *duce* es pot traduir com a dimoni, així que en la nostra traducció al català hem fet servir l'expressió «Què dimonis fas [...]?», molt escaient per a la nostra obra, mentre que la traducció al castellà ha optat per «¿Qué puñetas haces [...]?».

Seguim amb més frases fetes en aquest mateix capítol. La primera, *to go pear shaped* (o *if everything goes pear-shaped*, com apareix al text), significa que un pla ha fallat o que alguna cosa ha eixit malament. Aquesta s'ha traduït de la mateixa manera en català i en castellà, mitjançant una frase feta equivalent en la llengua meta («por si se descubre el pastel», «per si es descobreix el pastís»). La segona forma part d'un breu moment metalingüístic en la sèrie, ja que un personatge estranger la repeteix per a recordar-la varies vegades. La frase original *You have been played for suckers* (o *play one for a sucker*) vol dir enganyar algú o tractar-lo d'estúpid. Aquesta frase feta s'ha traslladat al castellà i al català amb una frase feta equivalent, però, al contrari del cas anterior, no es corresponen exactament entre elles. En castellà s'ha traduït com a «dar gato por liebre»; en català, malgrat que la mateixa frase feta existeix en la nostra llengua, ens hem decantat per «donar figues per llanternes», ja que considerem que s'ajusta millor als moviments de la boca del personatge.

En aquest apartat la varietat de tècniques és molt menor a les anteriors. Així, podem observar clarament que la tècnica majoritària emprada per a la traducció de unitats fraseològiques és UF → UF (73 %). Amb aquestes dades podem concloure que el traductor al castellà ha fet un esforç per trobar UF que es corresponguen amb les originals amb l'objectiu de mantindre el to col·loquial del text.



*Il·lustració 15: Distribució de les tècniques de traducció de unitats fraseològiques*

## **5. CONCLUSIONS**

### **5.1. Interpretació de resultats i conclusions**

Després d'haver analitzat les dades extretes amb l'ajuda del nostre corpus, podem arribar a una sèrie de conclusions. Podem observar com el traductor al castellà tendeix a mantindre les traduccions encunyades dels referents culturals sempre que li és possible i a buscar alternatives per a les unitats fraseològiques sense equivalent clar en la llengua meta, de manera que es mantinga el to col·loquial de la parla dels personatges. Per la nostra banda, hem intentat imitar-lo tan bé com hem pogut en la nostra proposta mitjançant la consulta de Bíblies en català en línia per a resoldre els problemes ocasionats pels referents culturals religiosos i de diccionaris de frases fetes com el de Maria Teresa Espinal (2006) per a aconseguir un discurs natural i col·loquial en els nostres protagonistes.

A més, considerem que aquesta última tasca és un esforç per a recuperar les expressions i frases fetes que s'han anat perdent durant els anys en els quals no hem tingut una televisió pública en la nostra llengua. És un esforç necessari, especialment si ens comparem amb el castellà, una llengua que no el necessita, ja que aquest registre està ben acceptat i normativitzat tant a la televisió com a altres plataformes de contingut audiovisual.

### **5.2. Relació del tema d'estudi amb els coneixements adquirits**

El fet de triar aquest tema d'estudi ha estat determinat per diversos factors. El més rellevant és l'itinerari que hem decidit cursar aquest curs, el de traducció audiovisual, el qual ens ha permès crear una proposta de traducció actualitzada per al context de renovació lingüística en el món audiovisual que estem vivint al País Valencià després de l'obertura de la televisió pública À Punt. És per aquest motiu que hem decidit fer una proposta en la modalitat de TAV que més es fa servir al nostre territori: el doblatge. Cal destacar també, que l'elecció de l'objecte d'estudi estava molt relacionada amb l'intent de normalitzar el llenguatge col·loquial.

Gràcies a la formació en TAV que hem rebut a la Universitat Jaume I hem pogut fer front a aquesta tasca. Hem aprofundit els nostres coneixements en llengua catalana i anglesa i, a més hem n'hem adquirit de nous respecte a la traducció en els mitjans de comunicació públics valencians gràcies a l'elaboració d'aquest treball. També hem aplicat els



coneixements adquirits durant aquests quatre anys sobre traducció general, traducció per al doblatge i tècniques de traducció.

Així, aquest treball, tot i haver suposat un gran esforç per a nosaltres, ha resultat ser molt enriquidor i satisfactori.

## 6. BIBLIOGRAFIA

### 6.1. Obres analitzades

Gaiman, Neil (creador). 2019. *Good Omens*. BBC Studios

Gaiman, Neil (creador). 2019. *Good Omens*. Traducció de l'anglès al castellà de Javier Pérez Alarcón. BBC Studios

Gaiman, Neil. 2019. *The Quite Nice and Fairly Accurate Good Omens Script Book*. Londres: Headline.

### 6.2. Referències bibliogràfiques i fonts lexicogràfiques

Acadèmia Valenciana de la Llengua. *Diccionari Normatiu Valencià*. [En línia. Disponible en: <<https://www.avl.gva.es/lexicval/>> Última consulta: setembre 2022]

Agost Canós, Rosa María. 1999. *Traducción y doblaje: palabras, voces e imágenes*. Barcelona: Ariel.

Baños Piñero, R. 2009. *La oralidad prefabricada en la traducción para el doblaje. Estudio descriptivo de dos comedias de situación: Siete vidas y Friends*. Tesi doctoral. Granada: Universidad de Granada.

Cambridge University Press. *Cambridge Dictionary*. [En línia. Disponible en: <<https://dictionary.cambridge.org/>> Última consulta: setembre 2022]

Chaume, Frederic. 2004. *Cine y traducción*. Madrid: Cátedra.

Chaume, Frederic. 2012. *Audiovisual translation: dubbing*. Manchester: St. Jerome.

Chaume, Frederic. 2018. «An overview of audiovisual translation: Four methodological turns in a mature discipline». *Journal of Audiovisual Translation* 1: 40-63.

Corporació Valenciana de Mitjans de Comunicació. 2017. *Llibre d'estil de la Corporació Valenciana de Mitjans de Comunicació (CVMC)*. Generalitat Valenciana.

Espinal, M. Teresa 2006. *Diccionari de sinònims de frases fetes*. Segona edició revisada. Barcelona i València: Servei de Publicacions de la Universitat Autònoma de Barcelona, Publicacions de la Universitat de València i Publicacions de l'Abadia de Montserrat.

Generalitat de Catalunya, Institut d'Estudis Catalans i Centre de Terminologia TERMCAT. *Optimot. Consultes lingüístiques*. [En línia. Disponible en: <

<https://aplicacions.llengua.gencat.cat/llc/AppJava/index.html>> Última consulta: setembre 2022]

Grup enciclopèdia. Enciclopèdia.cat. *Diccionari anglès-català*. [En línia. Disponible en: <<https://www.diccionari.cat/diccionari-angles-catala>> Última consulta: setembre 2022]

Grup enciclopèdia. Enciclopèdia.cat. *Diccionari castellà-català*. [En línia. Disponible en: <<https://www.diccionari.cat/diccionari-castella-catala>> Última consulta: setembre 2022]

Hurtado Albir, Amparo. 1999. *Enseñar a traducir: Metodología en la formación de traductores e intérpretes*. Madrid: Edelsa.

Hurtado Albir, Amparo. 2001. *Traducción y traductología: introducción a la traductología*. Madrid: Cátedra.

Marco, Josep. 2004. «Les tècniques de traducció (dels referents culturals) : retorn per a quedar-nos-hi». *Quaderns: revista de traducció* 11: 129-149.

Morales Chover, Maria. 2019. *Anàlisi de la traducció de l'anglès al castellà de la sèrie «The Handmaid's Tale» i proposta de traducció al valencià segons el model lingüístic de la CVMC (À Punt Mèdia)*. Treball de final de grau. Castelló de la Plana: Universitat Jaume I.

Oltra Ripoll, Maria D. 2005. «The translation of cultural references in the cinema». En *Less Translated Languages*, ed. Albert Branchadell i Margaret West. Amsterdam: John Benjamins.

Oltra Ripoll, Maria D. 2016. *La traducció de la fraseologia en obres literàries contemporànies i les seues adaptacions cinematogràfiques (anglès-català/espanyol)*. Tesis doctoral. Castelló de la Plana: Universitat Jaume I.

Oltra Ripoll, Maria D. 2022. «La traducció per al doblatge de l'adaptació d'un clàssic de la literatura infantil: *El Gat amb Botes*». *MonTI. Monografías de Traducción e Interpretación* 14: 406-438.

Shakespeare, William. 2000. *Hamlet*. Barcelona: Quaderns Crema.

Societat Bíblica. *BIBLIJA.net – La Bíblia a Internet*. [En línia. Disponible en: <<https://www.biblija.net/biblija.cgi?l=ca>> Última consulta: setembre 2022]

## ANNEX I: TRADUCCIÓ

T.O.: Episode 3 Hard Times

T.T.: Episodi 3 Temps difícils

---

1. 00:06

INSERT Jardí de l'Edén. 4004 aC.

---

2. 00:16

DÉU (OFF) Azirafel, àngel de la Porta de l'Est.

AZIRAFEL Sí, Senyor?

DÉU (OFF) On està l'espasa flamejant que et vaig donar, Azirafel, per a guardar la Porta de l'Edén?

AZIRAFEL L'espasa? Ah. (GG) Eixa cosa que talla. Sí. Ha... Bé, ha d'estar...(G) ha d'estar per ací. / Segurament. (G) Tinc un cap que... (R) Ai, Senyor.

---

3. 00:53

INSERT Mesopotàmia. 3004 aC.

---

4. 01:01

CROWLEY Hola, Azirafel.

AZIRAFEL Crawley. (G)

CROWLEY Bé. Com va anar això de donar-los als mortals l'espasa flamejant?

AZIRAFEL (G) L'Omnipotent no ho ha tornat a mencionar.

CROWLEY Probablement és bon senyal. / De què va açò? / Fer un vaixell i (SB) omplir-lo amb un zoo ambulat?

AZIRAFEL Segons m'han dit... Déu està iracunda. / Vol anihilar els humans. Amb una tempesta.

---

01:31

CROWLEY Tots?

AZIRAFEL Només els d'ací. No crec que l'Omnipotent estiga enfadada amb els xinesos, ni amb els americans, ni els australians.

CROWLEY Encara.

AZIRAFEL I Déu tampoc matarà tots els d'ací. (G) Com Noé, allà, la seua família, els fills, les dones, tots sobreviuran.

CROWLEY Però ofegarà tots els altres? / Els xiquets no, això no es fa.

AZIRAFEL (G)

---

5. 02:04

CROWLEY Això és més aïna el que farien els meus.

AZIRAFEL (OFF) Sí, però / (ON) quan acabe, l'Omnipotent posarà una cosa nova anomenada "arc del cel" / per a prometre que no tornarà a ofegar-los a tots.

CROWLEY Quin detall.

AZIRAFEL No pots jutjar l'Omnipotent, Crowley, els plans de Déu són...

CROWLEY Diràs "inefables"?

AZIRAFEL Potser.

CROWLEY (G) Sem! L'unicorn se vos escapa! // Ja és igual. No cal! / Almenys en teniu un altre.

---

6. 02:47

JESÚS Pare, per favor... (G) (SB) perdona'ls. (G)

---

7. 02:52

INSERT Gòlgota. 33 dC.

---

02:55

JESÚS (SB) Que no saben el que fan. (G)  
CROWLEY Has vingut a burlar-te del pobre xic.  
AZIRAFEL Burlar-me, jo?  
CROWLEY Bé, vosaltres l'heu posat ahí.  
AZIRAFEL No em consulten per a estes decisions, Crowley.  
CROWLEY Me l'he canviat.  
AZIRAFEL El què?  
CROWLEY El nom. Crowley no m'agradava, era molt de ser un arrastrat.

---

8. 03:18

AZIRAFEL Eres una serp. I quin és ara? Mefistòfil? Asmodeu?  
CROWLEY Crowley.  
AZIRAFEL (G)  
JESÚS (OFF)(G)(ON)(GG)(OFF)(GG)  
AZIRAFEL El... (G) el coneixies?  
CROWLEY Sí, era un xaval brillant. / Li vaig ensenyar els regnes del món.  
AZIRAFEL Per què?  
CROWLEY És un fuster de Galilea, no viatjava molt.

---

9. 03:48

JESÚS (OFF)(G)  
CROWLEY Ha de fer mal. / Què va dir que els va enfadar tant?  
AZIRAFEL Estimeu-vos els uns als altres.  
CROWLEY Ah, sí. Evidentment.  
JESÚS (GG)

---

10. 04:32

INSERT Roma. 8 anys després.

---

04:36

CROWLEY (OFF) Què tens? / (ON) Posa'm el que consideres potable.

CAMBR Gerra de la casa. (OFF) Dos sestercis.

AZIRAFEL (OFF) Crowley! (ON) Crowley. (GG) Què curios (OFF) trobar-me amb tu ací.  
(ON) Encara eres un dimoni?

CROWLEY Quina pregunta més estúpida. Encara eres...? Què hauria de ser? Un porc formiguer?

AZIRAFEL *Salutaria!* / Quant t'hi quedes?

CROWLEY He vingut per una temptació ràpida. (SB) I tu?

AZIRAFEL Vull provar el nou restaurant de Petroni. M'han dit que té unes ostres delicioses.

---

11. 05:20

CROWLEY Mai m'he menjat una ostra.

AZIRAFEL (GG) Deixa'm que et tempte amb... (SB)(G) No, això (ON) ho fas tu. No?

---

12. 05:37

INSERT Regne de Wessex. 537 dC.

---

13. 05:52

AZIRAFEL (G) / (G) Hola! / Jo, Sir Azirafel de la Taula Redona, he vingut per a parlar amb el Cavaller Negre. // (G) Vaja. (G) Hola.

HOME 1 (G) Veniu, veniu. (G)

AZIRAFEL (SB)(G) Volia parlar amb (ON) el Cavaller Negre.

CROWLEY (SB) Buscàveu el Cavaller Negre, insensat, però heu trobat la vostra mort.

AZIRAFEL Eres tu, Crowley?

CROWLEY (SB) Crowley.

AZIRAFEL A què dimonis jugues?

CROWLEY (SB) No passa res, xicots, el conec. / (G) He vingut a assegurar el foment.

---

06:43

AZIRAFEL Què és, un potatge?

CROWLEY (X)(SB) No, estic, bé, (ON) fomentant dissentiment i discordança. El rei Artur (SB) ha estat escampant massa pau i tranquil·litat per ací, així que he vingut (ON) a fomentar.

AZIRAFEL Bé, i jo he de fomentar la pau.

CROWLEY (SB) Així que (ON) estem els dos pencant amb una humitat horrible i anul·lant-nos l'un a l'altre?

AZIRAFEL (SB) Sí, potser sí. (ON) Sí que hi ha humitat.

---

14. 07:05

CROWLEY Valdria més que ens quedàrem a casa (SB) i enviàrem missatges a (ON) les centrals dient que hem fet el que ens demanaven, (SB) no?

AZIRAFEL Però això seria mentir!

CROWLEY (GG) És possible, però el resultat seria el mateix. Ens anul·laríem.

AZIRAFEL (G) Però, company... (GG) això ho comproven! (G) I Miquel és molt primmirat. I no vols enfadar a Gabriel.

---

15. 07:28

CROWLEY (SB) Els meus tenen coses millors a fer que comprovar (ON) informes d'ací. Amb que els arriben els papers (SB) estan contents. (ON) Si fas veure que fas faena de tant en tant.

AZIRAFEL No! De cap manera! No em crec que hages pensat una cosa així. (SB) No vull saber-ne res, (ON) ni una paraula!

CROWLEY Bé.

AZIRAFEL Bé!

---

16. 08:02

INSERT Teatre The Globe, Londres. 1601.

---

17. 08:12

VENEDORA (SB) Ostres! Taronges!

AZIRAFEL Raïm, per favor. / Quina delícia.



HAMLET (OFF)(X) Ser o no ser, aquesta és la qüestió! Si a l'esperit li és més noble sofrir els cops i els dards de la ultratjant Fortuna, o armar-se contra un mar de sofriments...

VENEDORA (X)(SB) Ostres! Raïm!

CROWLEY No vas dir que no ens veuria ningú / perduts entre la multitud?

AZIRAFEL (SB) Bé... Eixa era la idea.

SHAKESP (OFF) Una coseta.

VENEDORA (OFF) Ostres! Ostres!

---

18. 08:33

CROWLEY (G) No deu ser una de Shakespeare? No m'estranya que estiga buit.

AZIRAFEL (X) Shh, que ve.

SHAKESP Perdoneu, senyors. (G) M'agradaria demanar-vos un favor menudet. Podríeu, com a públic, donar-nos ànims?

AZIRAFEL Voleu dir com quan ha eixit el fantasma del seu pare i he dit «el teniu darrere!»?

SHAKESP Exacte, ens ha ajudat molt. Fa que els actors se senten apreciats. (SB) Continueu així. Bé, mestre Burbage, per favor, pronuncieu les frases amb lleugeresa.

HAMLET Estic perdent el temps ací.

---

19. 09:07

AZIRAFEL No. Sou molt bo! (SB) M'encanta quan (ON) parla.

HAMLET I què pensa el vostre amic?

AZIRAFEL No és amic meu. Mai ens havíem vist, no ens coneixem.

CROWLEY Crec que hauríeu de continuar l'obra.

SHAKESP Sí, Burbage, per favor. (SB) Des del principi!

HAMLET (SB) Ser o no ser, aquesta és la qüestió!

AZIRAFEL Ser! O, bé, no ser! Va, Hamlet! Ànim!

HAMLET (SB) Si a l'esperit li és més noble sofrir els cops i els dards de la ultratjant Fortuna...

---

20. 09:40  
AZIRAFEL (ALHORA) És molt bo, no creus?  
CROWLEY L'edat no el marcirà ni el costum florirà la seua infinita varietat.  
HAMLET (OFF) ...morir, dormir només; i dormint, diem que s'ha acabat l'angoixa i el miler de comuns turments de la carn?...  
SHAKESP (ALHORA)(G) M'agrada.  
AZIRAFEL Què vols?  
CROWLEY Per què insinues que vull alguna cosa?  
AZIRAFEL No tens bones intencions.  
CROWLEY És evident, però tu sí, m'equivoque? Moltes bones obres?

---

21. 10:06  
AZIRAFEL No hi haurà pau per als, bé, bons. (G) He d'estar a Edimburg el cap de setmana. Tinc un parell de benediccions i he de fer un miraclet. Segons sembla, he d'anar-hi a cavall.  
CROWLEY (G) Els cavalls et desfan les anques. Un error de disseny enorme. Jo també hauria d'anar a Edimburg. / He de temptar el cap d'un clan perquè furte vaques.  
HAMLET (ALHORA) Doncs qui suportaria les fuetades i menyspreus del temps, la injustícia de l'opressor; l'insult del superior, les punxades de l'amor menystingut, la lentitud de la llei, la insolència del govern i els insults que el capaç rep de l'incompetent...?  
AZIRAFEL (X) No pareix complicat.

---

22. 10:39  
CROWLEY És per això que he pensat que potser... bé, és una bovada que els dos anem fins a Escòcia.  
AZIRAFEL No pots estar suggerint això que imagine que insinues.  
CROWLEY I això és?  
AZIRAFEL Que només un de nosaltres vaja a Edimburg i ho faça tot, les benediccions i les temptacions.  
CROWLEY No seria la primera vegada. Ho hem fet almenys una dotzena. Ho acordarem.  
AZIRAFEL (X) No digues això.

---

23. 11:07

CROWLEY A les nostres centrals no els importa com es facen les coses, només volen posar-hi ratlla.

AZIRAFEL Però si l'Infern se n'assabenta no s'enfadarien, et destruirien.

CROWLEY No cal que ningú ho sàpia. Cara o creu?

AZIRAFEL Bé, cara.

CROWLEY Ha eixit creu, te'n vas a Escòcia.

SHAKESP Ha sigut així totes les actuacions, Juliette.

VENEDORA (G)

SHAKESP És desastrós. Caldria un miracle perquè la gent vinguera a Hamlet.

---

24. 11:43

CROWLEY Bé, d'acord, ho faig jo, et convida.

AZIRAFEL (G) De veritat?

CROWLEY M'agraden més les comèdies.

---

25. 11:54

INSERT París, 1793.

---

26. 12:07

AZIRAFEL (G)

BOTXÍ *Le chant de la lame et la joie du peuple. / Magnifique, non? / Examinons maintenant votre cou.*

AZIRAFEL (G) *Monsieur, c'est un grande equivocació, (G) erreur. Tinc el francés oxidat. (G) Je pense que quelque chose...*

BOTXÍ (X)(G) Parle el teu idioma. Escolta això, el colp de la guillotina...no és terrible?

AZIRAFEL Sí, tallar-li el cap a la pobra dona, és terrible.

BOTXÍ És Pierre, un *amateur*, sempre solta la corda massa ràpid. Tens sort que siga jo, Jean-Claude, qui et separe eixe cap traïdor del cos.

AZIRAFEL (G) Açò és un gran error. (G) No entens que...

---

27. 13:05  
BOTXÍ (X)(SB) Tinc bones notícies per a tu. Eres l'aristòcrata nou-cents noranta-nou que mor a les meues mans a la guillotina. (SB) Però el primer anglés. / Va.  
AZIRAFEL Per favor! No. (OFF) Seria un error "descorporitzar-me". (ON) Serà un malson horrible.  
BOTXÍ (G)  
AZIRAFEL Animals.  
CROWLEY (OFF) Els animals no es maten amb màquines, àngel, això ho fan els humans.  
AZIRAFEL Crowley! (G) Senyor!  
CROWLEY (OFF) Què dimonis fas tancat a la Bastilla? (ON) Pensava que obriries una llibreria.

---

28. 13:47  
AZIRAFEL (SB) Així és, però (ON) em va entrar fam.  
CROWLEY Fam?  
AZIRAFEL Bé, en realitat tenia fam de creps. / Només a París en fan de bones. / I el brioix.  
CROWLEY Així que has creuat el canal durant una revolució perquè volies un esmorzar?  
(OFF) Així vestit?  
AZIRAFEL Tinc principis! (SB) Havia sentit que estaven emocionant-se una miqueta.

---

29. 14:09  
CROWLEY Açò no és emocionar-se, açò és tallar-li el cap a molta gent d'una manera molt eficient amb una màquina tallacaps. (OFF) Per què no obres un miracle i tornes a casa?  
AZIRAFEL (G) Em van reprendre el mes passat. / Van dir que havia fet massa miracles frívols. Gabriel em va enviar una nota molt grossera.  
CROWLEY Tens sort que estiguera per ací.  
AZIRAFEL Suppose que sí. (OFF) Per què estàs ací?  
CROWLEY Els meus m'han enviat una felicitació pel meu rendiment laboral.  
AZIRAFEL Tot açò és cosa teua?

---

30. 14:39  
CROWLEY No! Els humans ho han pensat ells solets; (OFF) jo no hi tinc res a vore.  
AZIRAFEL (G) Suppose que hauria d'agrair-te que em rescates.  
CROWLEY No digues això. Si a l'Infern senten que he rescatat un àngel me la carregaré i la meua gent no envia notes grosseres.  
AZIRAFEL Igualment, moltes gràcies. Què et pareix si et convida a dinar?  
CROWLEY Amb eixes pintes?  
AZIRAFEL (G) / Això no compta com a miracle, ho saps?  
BOTXÍ (GG) No! (GG)  
CROWLEY Vestit així s'ho està buscant. / Què dinem?  
AZIRAFEL Què et pareixen unes creps?

---

31. 15:32  
INSERT Parc de St. James, Londres, 1862.

---

32. 15:55  
CROWLEY He estat pensant. Què fem si ens ix malament? Tenim molt en comú, tu i jo.  
AZIRAFEL No ho sé. (G) Els dos érem àngels, però tu vas caure.  
CROWLEY En realitat no vaig caure, em vaig (G) passejar vagament cap avall. Necessite un favor.  
AZIRAFEL Ja tenim l'acord, Crowley, ens deixem fer l'un a l'altre i ens ajudem quan cal.  
CROWLEY És una altra cosa. És per si es descobreix el pastís.  
AZIRAFEL M'encanten els pastissos.  
CROWLEY (OFF/ON) Si ix malament, vull una assegurança.  
AZIRAFEL Què?

---

33. 16:31  
CROWLEY Ho he apuntat. Les parets tenen orelles, bé, els arbres tenen orelles, els ànecs en tenen. De veritat en tenen? Pot ser, per a sentir els altres ànecs.  
AZIRAFEL De cap manera.  
CROWLEY Per què no?  
AZIRAFEL Et destruiria. (G) No vull ajudar-te suïcidat-te, Crowley.  
CROWLEY No la vull per a això. És una assegurança.  
AZIRAFEL No soc idiota, Crowley. Saps què em passaria si... si saberen que he estat fraternitzant? (SB) No ho faré per res del món.  
CROWLEY Fraternitzant?  
AZIRAFEL (X) O com vulgues dir-li. Crec que no cal parlar-ne més, la veritat.  
CROWLEY (X) Tinc molta més gent amb qui fraternitzar, àngel.

---

34. 17:15  
AZIRAFEL És clar que sí.  
CROWLEY No et necessite.  
AZIRAFEL El sentiment és mutu. Evidentment.  
CROWLEY Evidentment.

---

35. 17:40  
INSERT Londres, 1941.

---

36. 18:03  
AZIRAFEL Senyor Glozier? Senyor Harmony?  
GLOZIER Senyor Fell, arriba tard. Però no es preocupe.  
HARMONY Té els llibres per al Führer?  
AZIRAFEL (OFF) Sí, els tinc. / (ON) Llibres de profecies. Ottwell Binns, Robert Nixon, (OFF) la mare Shipton. Primeres edicions, (ON) com em van demanar.  
HARMONY (OFF) On està l'altre llibre (ON) que li vam demanar? El Führer va deixar clar que el necessita, té les profecies correctes. Amb eixe llibre, la guerra (R) està guanyada.

---

37. 18:38  
AZIRAFEL *Les Profecies bones i encertades d'Agnes la Sonada, bruixa.* (OFF) No hi ha hagut sort. Eixe és com el (ON) Sant Greal dels llibres de profecies.  
GLOZIER El Führer també vol el Sant Greal i la Llança de Crist si se'ls troba.  
HARMONY (OFF) Per què no hi ha còpies del llibre d'Agnes la Sonada? (ON) Hem deixat clar que els diners no són problema. Serà un home molt ric.  
AZIRAFEL Les còpies que no es van vendre de les Profecies bones i encertades es van destruir, que són... bé, totes. No en va vendre ni una còpia, però vaig trobar un catàleg (OFF) del 1655 i (ON) cita una de les profecies d'Agnes la Sonada.  
HARMONY Què deia?

---

38. 19:18  
AZIRAFEL La profecia del 1972: «No compreu Betamax».  
GLOZIER Qui és Peter Max?  
AZIRAFEL No en tinc ni idea.  
HARMONY Li ho diré al Führer.  
GLOZIER Estos volums de profecies estaran a Berlín esta setmana. El Führer (OFF) hi estarà molt agraït.  
HARMONY (OFF) Ha sigut molt servicial, senyor Fell.  
GLOZIER És una llàstima que l'hàgem d'eliminar. Però alce el cap, serà un altre mort del Blitz.  
AZIRAFEL Açò és molt lleig.

---

39. 19:49  
GLOZIER No pareix molt preocupat, amic.  
ESPIA No està preocupat.  
HARMONY Qui és esta?  
AZIRAFEL (OFF) Esta, (ON) estimat contacte nazi murri, (OFF) és el motiu pel qual (ON) cap d'eixos llibres arribaran a Berlín (SB) i pel qual el seu (ON) grupet d'espies nazis es passarà la resta de la guerra entre reixes. Deixen que els presente la capitana Rose Montgomery, (OFF) de la intel·ligència militar britànica.  
ESPIA Gràcies per la presentació.

---

40. 20:20  
AZIRAFEL Ho sabem tot de vostés. Em va reclutar perquè treballara per a vostés. (OFF) I ara els dirà que l'edifici està rodejat d'agents britànics (ON) i que a vostés els hem donat, com és l'expressió eixa tan graciosa? Els hem donat figures per llanternes.  
ESPIA Sí, (G) de fet...  
AZIRAFEL (X) Vinga, tot el món! (OFF) Eixiu! (ON) Agafeu-los! / Rose, on està la teua gent?  
HARMONY (R) Estem ací.  
GLOZIER (G) Deixe'm que (OFF) li presente la Fräulein Greta Kleinschmidt. Treballa per a nosaltres.

---

41. 21:01  
AZIRAFEL (G)  
GLOZIER [En alemany] Has enganyat el llibreter estúpid. Ben fet, estimada.  
ESPIA [En alemany] No ha sigut difícil, estimat. És un beneïtó.  
HARMONY Donar figures per llanternes. He d'apuntar-me això. A mi em donen figures per llanternes, a tu et donen figures per llanternes, a ell, ella (G) (R) li donen figures per llanternes.  
GLOZIER Per on anàvem? Ah sí, matar-lo.  
AZIRAFEL No poden matar-me, hauré de fer papers!

---

42. 21:28  
CROWLEY (GG) Perdonen, és terra beneïda. (G) És com xafar arena calenta.  
AZIRAFEL Què fas tu ací?  
CROWLEY Evitar que et fiques en un embolic.  
AZIRAFEL Hauria d'haver-ho sabut, clar. Esta gent treballa per a tu.  
CROWLEY No! Són una colla d'espies nazis imbècils (OFF) que van per Londres fent xantatges i matant gent. (ON) Només volia que no feres el ridícul. (GG)  
GLOZIER (SB) Senyor Anthony J. Crowley, (ON) la seua fama el precedeix.  
AZIRAFEL Anthony?  
CROWLEY No t'agrada?



---

43. 22:06  
AZIRAFEL (OFF) No, no, (ON) no he dit això. Ja m'hi acostumaré.  
ESPIA El famós senyor Crowley, és una llàstima que hagen de morir els dos.  
AZIRAFEL Què vol dir la J.?  
CROWLEY (G) Quedava bonica ahí. Mira això! (OFF) Una pica d'aigua beneïda. (SB) I sense vigilància.  
GLOZIER Prou de xerrameca, mateu-los.  
CROWLEY En un minut (OFF) un bombarder alemany soltarà (ON) una bomba que caurà just ací. Si corren molt, molt ràpid pot ser que no moren, no es agradarà morir i segur que tampoc els agrada el que ve després.

---

44. 22:39  
GLOZIER Espera que ens creiem això? / Esta nit les bombes cauran a l'East End.  
CROWLEY Sí, i caldria una intervenció demoníaca d'última hora per a canviar l'objectiu. Estan malgastant el valuós temps de fugida. I si en 30 segons cau una bomba ací, caldria un autèntic miracle perquè el meu amic i jo sobrevisquérem.  
AZIRAFEL (G) Un miracle de veritat.  
HARMONY Mate'ls, són molt molestos.

---

45. 23:34  
AZIRAFEL Has sigut molt amable.  
CROWLEY Vinga, va!  
AZIRAFEL (OFF) Bé, (ON) és veritat, no cal ni fer papers. / Els llibres! (G) Se m'han oblidat (OFF) tots els llibres! (ON)(G) Deuen estar tots fets mique...  
CROWLEY Miraclet demoníac gentilesa de la casa. Et porte?

---

46. 24:09  
INSERT Soho de Londres, 1967.

---

47. 24:13

CROWLEY (SB) Spike, (ON) tu, que estàs guaixat, aguantaràs les cordes.

SPIKE I ella baixarà per les cordes, no?

CROWLEY (G) / (SB) Tu qui eres?

SHADWELL He sentit que necessita un espanyaportes.

CROWLEY (SB) Esperava el senyor Narker.

SHADWELL El senyor Narker ha fet (SB) la pell. Jo he heretat el negoci, era el meu company de cel·la, em va ensenyar tot el que sabia. (ON) Em diuen Shadwell.

CROWLEY Per favor, sega, senyor Shadwell.

SHADWELL (OFF) Soldat de primera (ON) Shadwell, si no li importa.

---

48. 24:48

SALLY (OFF) I què és tan valuós (ON) que ho deixen dins d'una església de nit?

CROWLEY Ja parlarem dels detalls del que m'aconseguireu quan hi arribem. La compensació serà molt generosa. / Té alguna pregunta, soldat de primera Shadwell?

SHADWELL Furtar d'una església... no hi deu haver bruixeria involucrada, (OFF) no?

CROWLEY No, és un robatori sense bruixes.

SHADWELL Llàstima.

CROWLEY Més preguntes?

SHADWELL (OFF) No deu ser vosté una bruixa? (ON) O bruixot, o algú que li posa noms estranys al gat?

---

49. 25:29

CROWLEY No soc una bruixa. No tinc gat. Algú més?

SALLY Quant ens pagarà?

CROWLEY Cent lliures ara; cent més quan acabem i cent més per tancar la boca.

SPIKE (R)

---

50. 25:44

SHADWELL (OFF) Senyor Crowley, em permet un moment?

CROWLEY Sí, soldat de primera Shadwell. (SB) D'on ha eixit vosté? No pareix un militar.

SHADWELL (G) D'això precisament volia parlar-li. Potser recorde que abans (SB) li he fet una pregunta prou directa sobre bruixeria.

CROWLEY Sí.

SHADWELL Estic orgullós de fer part d'una gran organització. Immensa. Un exèrcit secret que lluita contra la bruixeria.

CROWLEY Quina sort que té.

---

51. 26:21

SHADWELL L'Exèrcit Caçabruixes, potser li sona.

CROWLEY Pensava que era secret.

SHADWELL Mai se sap quan un cavaller com vosté pot necessitar una organització així. Un home amb cents de lliures per a gastar. Si ens necessita, l'Exèrcit Caçabruixes estarà al seu servei.

CROWLEY Un exèrcit!

SHADWELL Pense-hi. Ja sap on trobar-me.

---

52. 27:02

CROWLEY Què fas ací?

AZIRAFEL Volia parlar amb tu.

CROWLEY Què?

AZIRAFEL Treballe al Soho, escolte coses. He sentit que estàs organitzant un estratagema per a robar una església. Crowley, és massa perillós. L'aigua beneïda no mataria només el teu cos, et destruiria per complet.

CROWLEY Ja em vas dir el que en pensaves. Fa cent cinc anys.

---

53. 27:24  
 AZIRAFEL (X) I no he canviat d'opinió. Però no puc deixar que arrisques la vida, menys per una cosa perillosa. Així que, (SB) pots cancel·lar el robatori, (ON) no li lleves el tap.  
 CROWLEY És de veritat?  
 AZIRAFEL La més beneïda.  
 CROWLEY Després de tot el que has dit? // Hauria de donar-te les gràcies?  
 AZIRAFEL Val més que no.  
 CROWLEY Vols que et deixi en algun lloc?

---

54. 28:10  
 AZIRAFEL No, gràcies. No faces eixa cara. Potser un dia podríem, no ho sé, fer un pícnic. O sopar al Ritz.  
 CROWLEY Et porte on vulgues.  
 AZIRAFEL Vas massa ràpid per a mi, Crowley.

---

Agnes - àgnes	Harmony - hàrmoni
Anthony J. Crowley - ànthoni jota cròuli	Jean-Claude - jan clód Juliette - iuliét
Azirafel - azirafèl	Narker - nàrquer
Betamax - betamàcs	Ottwell Binns - òtgüel bins
Burbage - búrbeig	Peter Max - píter macs
Crawley - cràuli	Robert Nixon - ròbert nícsn
Crowley - cròuli	Rose Montgomery - ròus montgòmeri
East End - ist end	Shadwell - shàdgüel
Fell - fèl	Shakespeare - shéicspir
Fräulein Greta Keinschmidt - frólain grèta clàinshmitç	Shipton - shípton
Führer - fírer	Soho - sóho
Glozier - glòzier	Spike - espàik
Hamlet - hàmlèt	

## **ANNEX II: ÍNDEX DE TAULES I FIGURES**

II·lustració 1: Criteris lingüístics del Llibre d'estil de la CVMC (Morales, 2019).....	12
II·lustració 2: Classificació dels referents culturals segons Oltra (2005).....	14
II·lustració 3: Criteris lingüístics del Llibre d'estil de la CVMC necessaris per a la traducció de Good Omens .....	15
II·lustració 4: Adaptació de les tècniques de traducció segons Hurtado (2001) i Vinay i Darbernet (1958).....	16
II·lustració 5: Tècniques de traducció per als referents culturals (Marco 2004, 136-139) .....	18
II·lustració 6: Adaptació de les tècniques de traducció de les UF segons Oltra (2016) .	20
II·lustració 7: Captura del full «Referents culturals» .....	23
II·lustració 8: Distribució de l'ús de les tècniques de traducció de referents culturals...	25
II·lustració 9: Categories de referents culturals traduïdes mitjançant equivalents encunyats .....	26
II·lustració 10: Captura del full «Topònims i gentilicis» .....	26
II·lustració 11: Distribució de l'ús de les tècniques de traducció de topònims i gentilicis .....	27
II·lustració 12: Captura del full «Noms i apel·latius» .....	28
II·lustració 13: Distribució de les tècniques de traducció de noms i apel·latius .....	29
II·lustració 14: Captura del full «Unitats fraseològiques».....	29
II·lustració 15: Distribució de les tècniques de traducció de unitats fraseològiques.....	31

### ANNEX III: ÍNDEX D'ABREVIATURES

CVMC	Corporació Valenciana de Mitjans de Comunicació
EN	Anglès
ES	Espanyol
LM	Llengua meta
TAV	Traducció audiovisual
TO	Text original
UF	Unitat fraseològica
VO	Versió original
VoD	<i>Video on demand</i>